

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

11 клас.

ТЕМА. РИНОК ПРАЦІ.

1. Що таке ринок?
2. Хто такі підприємці?
3. Що таке ринок праці?
4. Що є товаром на ринку праці?
5. Дайте визначення поняття "індивідуальна робоча сила".
6. У який спосіб оформляються відносини між найманим працівником і роботодавцем?
7. Які обов'язки має роботодавець відносно найманого працівника?
8. Як на ринку праці формується ціна на робочу силу?
9. Чим професія відрізняється від спеціальності?
10. Як визначають кваліфікацію працівника?
11. Який показник впливає на ціну робочої сили?

Д/З. Опрацювати матеріал на стор. 149-151, написати відповіді у зошит.

Ринок праці — це система суспільних відносин, що пов'язані з наймом і пропозицією праці.

Ринок праці

Хто є суб'єктами ринку праці

Наймані працівники

- особи, здатні виконувати суспільно корисну роботу
- пропонують власну робочу силу (продають фізичні та розумові здібності, досвід і практичні навички) для виробництва економічних благ
- формують пропозицію праці.

Роботодавці

- покупці людських ресурсів на ринку праці (винаймають робочу силу)
- мають потребу й використовують найману працю
- підприємства, громадські організації, державні установи, окремі особи тощо

Громадянська освіта, 10 клас

Що відбувається на ринку праці

- **Пропозиція праці** – сукупність економічно активного населення, яке пропонує свою працю на ринку праці
- Продавати свою працю може лише **економічно активне населення**

На формування пропозиції робочої сили впливають

- ✓ демографічні чинники (склад населення, переважання в ньому різних вікових груп)
- ✓ система підготовки й перепідготовки кадрів
- ✓ доступ до професійно-технічної та вищої освіти, до освіти впродовж життя
- **Попит на працю** – платоспроможна потреба роботодавців у трудових ресурсах організації для здійснення виробництва

Громадянська освіта, 10 клас

Яка роль держави

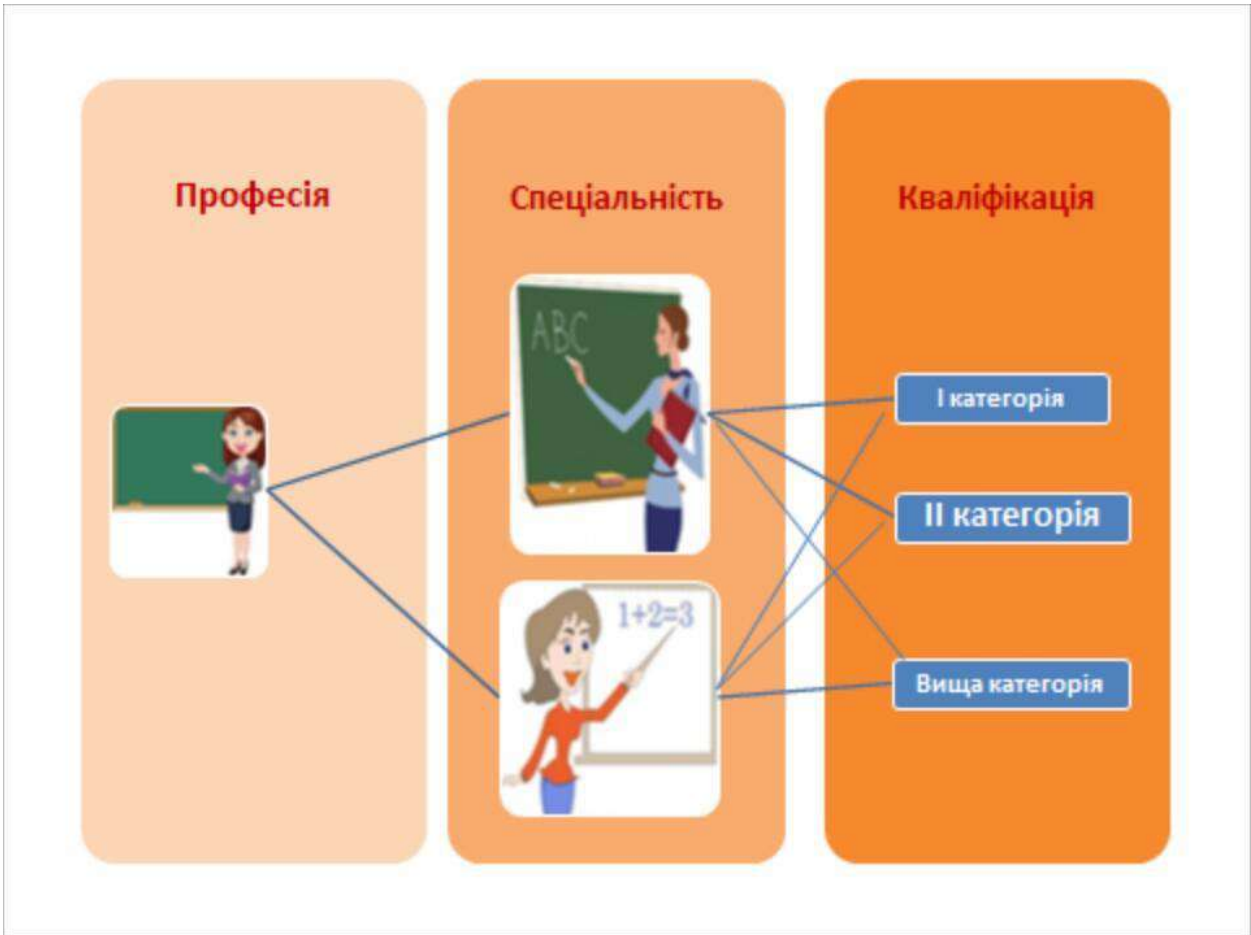
- виступає роботодавцем, винаймаючи працівників для державних установ і підприємств
- регулює ринок праці, встановлюючи «правила гри» для працівників і роботодавців
- ✓ **рівень мінімальної зарплати**
- ✓ **соціальні гарантії працівників**
- ✓ **тривалість робочого дня тощо;**
- забезпечує нормативно-правову базу
- контролює дотримання законодавства
- сприяє розвитку внутрішнього ринку
- забезпечує платоспроможність населення
- формує систему соціального захисту
- підтримує розвиток професійної спільноти

Громадянська освіта, 10 клас

Що таке професія, спеціальність, спеціалізація, кваліфікація

- **Професія** – певний вид трудової діяльності, що потребує спеціальних теоретичних знань і практичних навичок, отриманих у процесі спеціальної підготовки (у «Міжнародному класифікаторі професій» описано 5333 професії)
У межах певної професії виокремлюють спеціальність та спеціалізацію
- **Спеціальність** (фах) – певний вид роботи в рамках однієї професії
Приклад: професія лікаря має одну з таких спеціальностей: хірург, терапевт, невропатолог
- **Спеціалізація** – вузько диференційована галузь трудових функцій, яка передбачає наявність знань, умінь та навичок для здійснення професійної діяльності у межах зазначеної спеціальності
Приклад спеціалізації спеціальності хірурга: нейрохірург, кардіохірург, хірург-стоматолог
- **Кваліфікація** – рівень професійної придатності працівника виконувати доручені йому професійні функції та завдання
Приклад: інженер-радіолог, економіст, токар, секретар-стенографіст (у дипломі (посвідченні, сертифікаті) визначають через назву професії

Громадянська освіта, 10 клас

Що таке заробітна плата

- Ціна праці для найманого працівника – винагорода за використання його праці
- Заробітна плата** – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства.
(Стаття 1 Закону України «Про оплату праці»)
- Держава встановлює й гарантує найманим працівникам **мінімальний рівень заробітної плати**

Грамадська освіта, 10 клас

